

Watertuinen

M. Koper

Een groepje enthousiaste woonbootbewoners in Amsterdam is samen met mensen uit de omgeving begonnen met het opzetten van een Werkgroep Watertuinen. De eerste experimenten met de watertuinen zijn goed verlopen.

Wat zijn nu precies die watertuinen?

Watertuinen zijn kunstmatige planten-eilanden, gebaseerd op de in de natuur voorkomende *drijfzillen*. Wij hebben ze gebouwd van een *pallet* met daarin takken waar de planten tussen geklemd staan. Uiteindelijk wordt het een drijvende, houten open bekisting waarin moerasplanten groeien. De wortels van de planten groeien daarbij door spleten in de bodem van de tuin. De drijvende eilanden kunnen beplant worden met een groot aantal verschillende plantesoorten: gele lis, zwanebloem, kattestaart, waterscheerling, lisdodde, riet, kalmoes, bies, moerasvergeet-mij--nietje, enz.

Na verloop van enkele jaren is binnen de bekisting al een stabiele laag wortels en dood organisch materiaal ontwikkeld. Ook buiten de bekisting zullen planten doorgroeien. Met het oog op dit natuurlijke proces is onderhoud aan de vegetatie niet nodig. Zelfs ongewenst.

Waarom watertuinen?

Buiten de bomen staat er weinig groen langs de Amsterdamse grachten. De meeste oevers en kademuren van de stad zijn van steen; ze zijn kaal en gaan steil omhoog. Ze zijn duidelijk niet aangelegd ten behoeve van de natuur. Dieren die niet kunnen vliegen komen hierdoor, wanneer zij te water geraken, niet meer uit de gracht. Watervogels missen er een geschikte plek om te nestelen.

Doordat de grachten in verbinding staan met het buitenwater zwemmen er zo'n twaalfstal vissoorten. Ook steeds meer watervogels zoeken het stedelijke water op. Echter, langs de grachten ontbreken groene oevers en in het water ontbreken de waterplanten.

Watertuinen blijken een onweerstaanbare aantrekkingskracht te hebben op

vissen. Dat bleek bij experimenten met *floatlands* in de Amsterdamse Bilderdijkgracht. Honderden ruisvoorns kwamen in de paaitijd op de drijvende eilanden af, om op de wortels van de planten hun eieren af te zetten. Ook watervogels vechten in het broedseizoen om een nestplek op deze eilanden. Wanneer we dit zien kunnen we toch niet anders concluderen dan dat de grachten iets missen.

De watertuinen vormen hier een tussenoplossing. Vissen gebruiken de wortels van de planten die onder de tuinen doorgroeien als schuilplek en voor broedselafzet. Ook aal blijkt zich op te houden tussen de planten in de

bekisting van de tuin en de jonge snoek vindt een goede schuilplek tussen de wortels. De bekisting vormt ook een vestigingsplaats voor mosselen en andere schelpdieren. Zoogdieren, insecten en amfibieën gebruiken de eilanden op hun eigen wijze.

De watertuinen kunnen een onderdeel vormen van de groene hoofdstructuur - de verbinding tussen het landelijke en het stedelijke gebied. Behalve een verhoging van de natuurwaarde van het stadswater kunnen watertuinen zorgen voor een verbetering van de waterkwaliteit en voor verfraaiing van het water. Ze kunnen ook dienst doen als oeververdediging.

Watertuinen hebben een positief effect op de waterkwaliteit. Planten in de watertuin onttrekken via de wortels voedingsstoffen aan het water. De driehoeksmossels en water-vlooien die zich tussen de wortels vestigen filteren algen uit het water. Meerdere soorten organismen vinden er een plek; zo bevorderen de watertuinen de diversiteit van het leven in de gracht. Er is bij de mensen in toenemende mate belangstelling en waardering voor de schoonheid van een inheemse vegetatie. Bij de

toenemende verstedelijking van Amsterdam en omstreken ontstaat een behoefte aan meer groen in de woonomgeving. In vele straten van onze stad worden al door bewoners geveltuintjes aangelegd. Het water echter, is al jaren vergeten. □

Om het belang van groen in de grachten te verduidelijken organiseert de Werkgroep Watertuinen op **20 mei a.s.** een **themadag** voor belangstellenden (zie Veldboekje, blz. 26).

Meer informatie:

M. Koper, Czaar Peterstraat 177 I, 1018 PK Amsterdam.